

Rohevesiniku kasutuselevõtt transpordisektoris
ja keemiatööstuse lähteainena –
TAT muudatused 11.07.2023

Tiiu Noormaa, projektikoordinaator

26. juuli 2023

Rohevesinik – 11.07. TATis muudetud sõnastus (täpsemalt E.-I. Rõõm)

Rohevesiniku sõnastust muudeti lisades täiendavad viited taastuvenergia direktiivi artiklitele 25(2), 27(3) ja 29, mille tingimustele peab rohevesinik vastama.

Artikkel 25(2) sätestab, et kasvuhoonegaaside heitkoguste vähenemine, mis tuleneb muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud vedelatest ja gaasilistest transpordikütustest, peab alates 1. jaanuarist 2021 olema vähemalt 70 %.

Artikkel 27(3) sätestab tingimused muust, kui bioloogilise päritoluga kütusele.

Artikkel 29 sätestab kriteeriumid, millele vastamisel nimetatakse biomassist toodetud biokütuseid, vedelaid biokütuseid ja biomasskütuseid, sh biogaasi, säästlikuks.

Kui vesinik toodetakse elektrolüüsi teel taastuvast elektriallikast, siis peab rohevesinik vastama artikli 25(2) ning 27(3) sätestatud tingimustele.

Kui rohevesinik toodetakse biogaasi reformimise või biokeemilise muundamise teel, siis biomassi komponent peab vastama artiklis 29 toodud kriteeriumitele.

Rohevesinik – 11.07. muudetud sõnastus (täpsemalt E.-I. Rõõm)

Vesiniku tootmiseks **ei tohi kasutada biomassist pärit taastuvenergiat**, tootmiseks kasutatav **energia peab olema 100% taastuvat päritolu**.

Taotluste hindamisel eelistatakse otseliiniga tootmist, aga lubatud on ka päritolusertifikaadiga energia ost võrgust.

Vesiniku lähteaine võib olla vesi või ka nt biometaan.

Keemiatööstuse lähteainete tootmiseks kasutatavad teised kemikaalid peavad olema bioloogilist või taaskasutatud päritolu.

Toetatav tegevus (TAT § 6)

Toetust antakse rohevesiniku tervikahela (mõiste TAT § 3 p. 12) projektile järgmisteks tegevusteks:

- **Rohevesiniku tootmisüksuse rajamiseks** (mõiste TAT § 3 p. 13):

“elektrolüüser või muu seade rohevesiniku tootmiseks taastuenergiast, tootmisüksuse osana arvestatakse vajadusel ka vahetult pärast tootmist toimuvat rohevesiniku eraldamist, puhastamist jääkainetest, kompresserimist, säilitamist ning jaotamist enne tankimist või lõpptarbimist”.

Täpsemalt juhindu ÜGEM artikkel 41 lõikest 3: **Investeeringuteks ettenähtud abi võib hõlmata taastuvallikatest toodetud vesiniku ülekandeks või jaotamiseks mõeldud eriotstarbelist taristut ning taastuvallikatest toodetud vesiniku hoidlaid.**

ÜGEM artikkel 41 lõige 6: **Abikõlblikud on kõik investeeringukulud.**

Toetatav tegevus (TAT § 6) ja toetatav kulu (TAT § 8) – Täpsemalt K. Floren ja T. Tanilas

- Tankimistaristu rajamiseks (mõiste TAT § 3 p. 17):

“rajatis, mis varustab transpordivahendeid rohevesinikuga transpordi eesmärgil”.

Täpsemalt juhindu ÜGEM artikkel 36a lõikest 2: Käesolev artikkel puudutab ainult abi, mida antakse laadimis- või **tankimistaristule, mis varustab sõidukeid, mobiilseid terminaliseadmeid või mobiilseid maapealse teeninduse seadmeid elektri või vesinikuga. Vesinikku tarniva ja abi saava tankimistaristu puhul paneb liikmesriik abisaajale kohustuse, et hiljemalt 2035. aasta 31. detsembriks tarnib tankimistaristu ainult taastuvallikatest toodetud vesinikku. Käesolevat artiklit ei kohaldata sadamate laadimis- ja tankimistaristuga seotud investeeringuteks antava abi suhtes.**

ÜGEM artikkel 36a lõige 3: **Abikõlblikud on tankimistaristu ehitamise, paigaldamise, uuendamise või laiendamise kulud.**

Toetatav tegevus (TAT § 6) ja toetatav kulu (TAT § 8)

- Rohevesinikku tarbiva transpordivahendi soetamiseks (mõiste TAT § 3 p. 18):
“ainult vesinikkütust kasutav ja tervikahela lõppkasutuses olev sõiduk”.

Täpsemalt juhindu ÜGEM artikkel 36 b lõike 3 punktist a: **keskkonnasõbralike või heiteta sõidukite ostmiseks tehtavate investeeringute puhul keskkonnasõbraliku või heiteta sõiduki ostmise täiendavad kulud**. Need kulud arvutatakse keskkonnasõbraliku või heiteta sõiduki ostmise investeerimiskulude ning sellise sama kategooria sõiduki ostmise investeerimiskulude erinevuse alusel, mis vastab juba jõustunud ja kohaldatavatele liidu normatiividele ja mis oleks ostetud ilma abi saamata.

ÜGEM punkt 102g - „heiteta sõiduk“

ÜGEM punkt 102f - „keskkonnasõbralik sõiduk“

Võrdlusaluseks peab olema vesinikusõiduk. Tegemist peab olema võimalikult sarnase analoogiga – kui on olemas sama toote analoogne sise põlemismootoriga variant, siis tuleb sellega võrrelda. Kui sellist varianti ei ole, siis võib võtta analoogiks ka muu tootesarja või isegi muu tootja sõiduki, kuid see peab olema suuruselt, põhitunnustelt, võimsuselt ning eluealt võrreldav.

Toetatav tegevus (TAT § 6) ja toetatav kulu (TAT § 8)

- Keemiatööstuse lähteaine tootmisüksuse rajamiseks

TAT § 3 p. 5 Keemiatööstuse lähteaine TAT tähenduses - keemiatööstuse lähteaine – täielikult taastuvenergia abil saadud ning täielikult taastuvatest või korduskasutatavatest allikatest pärit lähteaine keemiatööstuses kasutamiseks.

TAT § 3 p. 6 Keemiatööstuse lähteaine tootmisüksus TAT tähenduses - seadmete kompleks rohevesinikust keemiatööstuse lähteainete tootmiseks ning vahetult pärast tootmist toimuv saaduste eraldamine, puhastamine jääkainetest, kompressioonimine või säilitamine.

Täpsemalt juhindu ÜGEM artikkel 36 lõike 4 punktidest a ja c: **Abikõlblikud on täiendavad investeerimiskulud**, mis määratakse kindlaks, võrreldes investeerimiskulusid abi puudumise korral rakenduva alternatiivse stsenaariumiga.

Toetatav tegevus (TAT § 6)

Tervikahel transpordisektoris peab koosnema rohevesiniku tootmisest, tankimistaristust ja transpordivahendist.

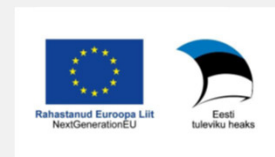
Keemiatööstuse puhul on tervikahelaks rohevesiniku tootmisüksuse ja keemiatööstuse lähteaine tootmisüksuse rajamine koos vajalike puhastus-, kompresserimis-, jahutus- ja säilitusseadmetega.

Projekt võib sisaldada tervikahelat nii transpordisektoris kui keemiatööstuses, mõlemad tegevused on ühes projektis lubatud. KIK kontrollib, et sama tegevuse jaoks ei taotleta lubatust suuremat toetust.

NB! Projekt, mis ei koosne tervikahela kõikidest komponentidest, toetust ei saa. Seejuures ei pea taotlema toetust tervikahela igale komponendile, kuid taotleja peab tõendama, et kogu projekt (tervikahel) viiakse ellu abikõlblikkuse perioodil.

Toetatav tegevus (TAT § 6)

Toetatav ei ole:

- Fossiilkütustega seotud tegevus ja allkasutus tootmisahela järgmistes etappides;
- Toetatava tegevuse prognoositav KHG heide peab olema EL võrdlusalustest madalam. Võrdlusalused saastekvootidega kauplemise süsteemi kohaldamisalasse kuuluvate tegevuste jaoks on sätestatud Komisjoni rakendusmääruses (EL) 2021/447;
- Prügila, jäätmepõletustehase ja mehhaanilis-bioloogilise töötlemise jaamaga seotud tegevus;
- Tegevus, mille puhul jäätmete pikaajaline kõrvaldamine võib kahjustada keskkonda;
- Sadamas asuva tankimistaristu ehitamine, paigaldamine, uuendamine või laiendamine vastavalt ÜGEM artikli 36a lõikele 2.

NB! Kuigi TAT § 5 lg 3 kohaselt on tankimistaristule antav toetus investeeringuteks ettenähtud abi laadimis- ja tankimistaristule ÜGEM art 36a tähenduses, mille kohaselt ei saa abi anda sadama tankimistaristule, siis vastavalt ÜGEM art 41 lg 3 on võimalik toetada paakhaagist tootmisüksuse koosseisus. **Nii saab veesõidukite tankimise lahendada paakhaagiste kaudu ÜGEM art 41 alusel.**

Kui tootmisüksusest veetakse rohevesinikku veoki ja sellel asuva paagiga tanklasse, siis on paak tootmisüksuse osa ja toetatav tegevus.

NB! Kuigi veoki soetamist ei toetata, ei tohi rohevesiniku transpordiks kasutada fossiilseid kütuseid.

Projekti abikõlblikkuse periood (TAT § 9)

- Abikõlblikkuse periood algab **taotluse rahuldamise otsuse kuupäeval**.
- **Rohevesiniku tootmiseks vajalikud seadmed peavad olema hangitud, paigaldatud ja kasutusvalmis hiljemalt 31.09.2025.**
- Abikõlblikkuse periood **lõpeb hiljemalt 1.03.2026**. Selleks kuupäevaks peab olema toetatav tegevus ellu viidud ja **maksed lõppsaaja poolt töövõtjatele ja tarnijatele tasutud**. Kui toetuse saaja ei jõua AK perioodil kõiki nimetatud toiminguid sooritada, kaotab ta õiguse toetust saada.

Toetuse saaja kohustused (TAT § 21)

- Rohevesiniku tervikahela loomise käigus **soetatud või rajatud vara** peab olema **taotluses kirjeldatud viisil Eestis kasutusel** vähemalt kuni **1.03.2031**.
- Toetuse abil rajatud tootmisüksuses peab kasutama ainult taastuvenergiat.
- Vesinikku peab müüma taotluses näidatud hinnaga ja koguses AK perioodile järgneva 5 aasta jooksul.
- Muudelt kasutajatelt peale projekti osapoolte tankimistaristu eest nõutavad tasud peavad vastama turuhindadele.
- Toetuse abil omandatud vara ei või müüa liisinguandjale liisingule võtmiseks enne 5 aasta möödumist pärast AK lõppu.
- Investeeringu eluea jooksul ja vähemalt kuni aastani 2035 kasutatakse, transporditakse ja toodetakse projekti toetusel saadud vahendite abil üksnes rohevesinikku (TAT § 12 lg 1 p 27).

Nõuded taotlejale (TAT § 11) ja taotlusele (TAT § 12 ja § 4 lg 3)

- Taotleja ja partner võib olla Eesti äriregistris registreeritud äriühing.
- Nõuded taotlejale ja partnerile on kehtestatud RRF üldmääruse §-ga 5.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/101122021005>

- Taotlus tuleb esitada **e-toetuse keskkonnas hiljemalt 28.augustil kell 17.00.**
- Esitada tuleb kõik TAT § 12 loetletud andmed, kinnitused ja dokumendid.
- Dokumentide koostamisel tuleb järgida KIK kodulehel avaldatud juhendites sätestatud ning kasutada tuleb KIK kodulehel avaldatud vorme (KHG heite arvutamine, kliimatundlikkuse ja haavatavuse analüüs, ÜGEM kinnituse vorm, VKE deklaratsioon).
- Taotleja, partneri ja taotluse nõutele vastavust hinnatakse TAT § 15 kohaselt.
- Vastavaks tunnistatud taotlusi hinnatakse TAT § 17 kohaselt ning rahastatakse vastavalt TAT § 18 lõigetes 2 ja 3 sätestatule.

Täna!

tiiu.noormaa@kik.ee